

FILOZOFICKÁ FAKULTA Univerzita Karlova

Ústav románských studií

Bakalářská práce Elišky Oplové *Wirriyamu: kolonialismus očima Williamse Sassina* Posudek oponentky

Eliška Oplová si pro svou práci zvolila téma umně propojující oba obory jejího studia – portugalskou a francouzskou filologii, a to navíc v jejich periferních oblastech. Zabývá se portugalskou kolonizací Mosambiku – jednak pohledem historiků, jednak skrze literární dílo autora, jemuž se dosud v akademických kruzích dostalo jen relativně málo pozornosti.

V úvodu autorka představuje koncept celé práce a definuje si téma, tedy „zasadit Sassinův román *Wirriyamu* do historického kontextu a na tomto základě popsat jakým způsobem s ním autor pracuje“ (str. 8 – chyba v interpunkci pochází z originálního textu). Ve vymezení tématu však spatřuji jistý rozpor – soudě podle názvu práce a definovaného tématu bychom čekali, že těžiště bude spočívat v analýze románu, mnohem větší prostor je však věnován popisu historie na základě dostupné literatury. Jde tedy o kompilativní přístup, který sám o sobě není nepřijatelný, ale neodpovídá tomu, jak je práce v úvodu představena.

Práce je dále členěna do dvou částí. V první, teoretické autorka tedy vcelku sevřeně nastiňuje historický kontext kolonizace Mosambiku od jejích počátků na konci 15. století po rok 1975, kdy Mosambik konečně získal nezávislost, a otevírá rovněž některá úskalí samostatného fungování státu. Historický rozsah je možná zbytečně široký, nicméně v této části práce se autorka velmi zdatně a smysluplně opírá o sekundární literaturu. Zvolila si relevantní zdroje a prokazuje schopnost s nimi poučeně zacházet. Jedinou výhradou v tomto ohledu by mohlo být, že se opírá pouze o zdroje evropské provenience, což už dnes v akademických kruzích není příliš obvyklé, v kontextu bakalářské práce se mi to však jeví jako přijatelné.

Druhá část, uvedená jako komparativní analýza, volí tři klíčové aspekty kolonizace a pokouší se ukázat, jak je do svého románu zapojil W. Sassine. Jakkoli tato část působí kultivovaně, autorka pracuje se sekundárními zdroji i se samotným románem, považují ji z hlediska tématu a cíle práce za mírně problematickou. Po formální stránce se nejedná o komparativní analýzu – autorka pracuje jen s jedním literárním dílem, a byť v něm sleduje různé aspekty koloniální reality, neodpovídá to metodě komparativní analýzy.

Mnohem větší úskalí však spatřuji v samotném smyslu práce. To, jak autorka s románem nakládá a jak ho vztahuje k historické skutečnosti, připomíná hru *Najdi 10 rozdílů* – konstatuje se, že román buď historickým reáliím odpovídá, nebo ne, aniž by analýza někam pokračovala, aniž by autorka vznášela další otázky nebo zacházení s historií problematizovala. Bylo například možné upozornit na napětí, které vzniká tím, že román nese název konkrétní vesnice, ve které se odehrál brutální masakr, čímž striktně k realitě odkazuje, a zároveň ji fikcionalizuje. Na str. 21 autorka v poznámce pod čarou uvádí, že Sassine v případě geografických souvislostí odkazuje spíše k Angole než k Mosambiku, i tento cenný

FILOZOFICKÁ FAKULTA

Univerzita Karlova

Ústav románských studií

postřeh by mohl vést k zajímavým úvahám, např. o snaze o určitou univerzalitu koloniální situace. Práce však zůstává v rovině konstatování faktů a popisu jednotlivých antropologických proměnných bez dalších interpretací.

Vtírá se tedy otázka, co bylo skutečně cílem práce. Je evidentní, že jak autorčin, tak Sassinův přístup ke koloniální minulosti podmaněných území je kritický (aniž je však tato zcela legitimní angažovanost jedinkrát pojmenována), domnívám se však, že pro porozumění této angažovanosti a kritiky není nutné dokazovat, zda děj románu a chování postav odpovídá historickým skutečnostem. Analogická debata o ne/potřebě pravdivosti se vedla například o literatuře válečné nebo zobrazující holocaust, dnes ji lze oprávněně považovat za překonanou, protože potvrzování či vyvracení historické ukotvenosti literárního díla samo o sobě příliš nosné není.

Dále autorka opakovaně upozorňuje na skutečnost, že román vznikl záhy po získání nezávislosti, ale ani toto tvrzení nevede k pokládání problematizujících otázek souvisejících například s vytvářením jakési nové „národní“ identity. S podobnými úskalími se pak nutně potýká i závěr práce, který je mnohem spíše jakýmsi resumé, než skutečným závěrem. Z pozorovaných a konstatovaných jevů totiž autorka vlastně nic nevyvozuje.

Po formální stránce je práce téměř příkladná, obsahuje velmi málo nedostatků. Z těch jazykových bych ráda upozornila na konstantní porušování interpunkčních pravidel, z typografických jen na to, že v práci by měl být použit jen jeden font (názvy kapitol jsou jiným fontem). Autorka píše bohatým, pestrým jazykem, formulace jsou přesné, výstižné.

Ačkoli jsem k obsahové stránce vznesla několik koncepčních námitek, troufám si tvrdit, že pro autorku muselo být zkoumání mosambické historie objevné a že ji ve své práci pojímá přehledně a s velkým porozuměním.

Přes výše uvedené výhrady práce splňuje nároky kladené na bakalářskou práci, doporučuji ji proto k obhajobě.

Otázky k obhajobě:

- Jak byste nyní, s odstupem definovala cíl své práce? Domníváte se vy sama, že ten, jež jste si stanovila, byl naplněn?
- Jak román tematizuje problematiku identity? A mohl ve své době, nebo možná i dnes přispívat k vytváření „nové“ identity obyvatel nezávislého státu? Například určitou věrností historických faktů či jejich fikcionalizací?

Hodnocení: velmi dobře

Datum: 12. června 2023

Podpis: Mgr. Míla Janišová